

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի 2014թ. Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը

Չաճախակի տրվող հարցեր

Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը:

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի (ԹԻ) Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը (ԿԸՅ) գնահատում և դասակարգում է պետությունները/տարածքները՝ ելնելով այն բանից, թե երկրի հանրային ոլորտը (պետական և համայնքային մարմիններ) որքանով է ընկալվում որպես կոռումպացված: Այն բաղադրյալ համաթիվ է, որը ստացվում է իրենց բնագավառներում ճանաչում ունեցող մի շարք կազմակերպությունների կողմից անցկացված հարցումների և գնահատումների՝ կոռուպցիային առնչվող տվյալների համադրությամբ: ԿԸՅ-ն կոռուպցիայի վերաբերյալ աշխարհում ամենից լայնորեն գործածվող ցուցանիշն է:

Ինչո՞ւ է ԿԸՅ-ն հիմնվում միայն ընկալման վրա:

Կոռուպցիան ընդհանրապես իր մեջ ներառում է անօրինական գործունեության տեսակներ, որոնք միտումնավոր թաքցվում են և բացահայտվում են միայն սկանդալների, հետաքննությունների կամ քրեական հետապնդումների միջոցով: Չետեւաբար, չկա որևէ հուսալի միջոց՝ փաստական նյութի հիման վրա գնահատելու տարբեր պետություններում կամ տարածքներում առկա կոռուպցիայի բացարձակ մակարդակը: Այդ մակարդակը հաշվարկելու հնարավոր փորձերը, ինչպիսիք են, օրինակ, տարբեր միջոցներով վեր հանված կաշառակերության դեպքերի, կոռուպցիայի հետ ուղղակիորեն կապված՝ հարուցված քրեական գործերի կամ էլ դատական գործերի քանակների համեմատության միջոցով ստացված թվերը չեն կարող հանդիսանալ կոռուպցիայի մակարդակի միանշանակ ցուցանիշներ: Դրանք միայն արտացոլում են տվյալ պետության դատախազության, դատական մարմինների և/կամ զանգվածային լրատվամիջոցների կողմից կոռուպցիոն հանցագործությունների հետաքննման և վեր հանման արդյունավետությունը: Պետությունների համեմատելի տվյալների հավաքագրման վստահելի մեթոդ է հանդիսանում այն անձանց ընկալումների գրանցումը, որոնք ունակ են փորձագիտական գնահատական տալու տվյալ պետության հանրային ոլորտի կոռումպացվածության վերաբերյալ:

Ո՞ր պետությունները/տարածքներն են ընդգրկված 2014թ. Կոռուպցիայի ընկալման համաթվի (ԿԸՅ)

դասակարգման աղյուսակում և ինչո՞ւ:

Որպեսզի պետությունը/տարածքը ընդգրկվի դասակարգման աղյուսակում՝ այն պետք է ներառված լինի ԿԸՅ տվյալների առնվազն երեք աղբյուրներում: Չետեւաբար, համաթվի աղյուսակում տվյալ պետության ներառված չլինելը նշանակում է ոչ թե այն, որ այդ պետությունում առկա չէ կոռուպցիա, այլ

միայն այն, որ նրա վերաբերյալ առկա չէ կոռուպցիայի վերաբերյալ բավարար տեղեկատվություն: Այս տարի ԿԸՅ դասակարգման աղյուսակում ներառված են 175 երկրներ և տարածքներ (2013թ. դրանք 177-ն էին): 2014թ. ԿԸՅ դասակարգման աղյուսակում բացակայում են Բրունեյը, Հասարակածային Գվինեան և Սենթ Լյուսիան, որոնք կային 2013թ. դասակարգման աղյուսակում: 2014թ. ավելացվել է Սամոան, որը ներառված չէր 2013թ. ԿԸՅ դասակարգման աղյուսակում:

Որո՞նք են ԿԸՅ հաշվարկման համար անհրաժեշտ տվյալների աղբյուրները:

2014թ. ԿԸՅ-ն հիմնված է կառավարման և բիզնես մթնոլորտի վերլուծության հարցերում մասնագիտացած անկախ կազմակերպությունների տվյալների աղբյուրների վրա: 2014թ. ԿԸՅ-ի համար օգտագործված տեղեկատվության աղբյուրներն այն տվյալներն են, որոնք հավաքվել են անցած 24 ամիսների ընթացքում: ԿԸՅ-ն ներառում է միայն այն աղբյուրները, որոնք դասակարգում են պետությունների/տարածքների խմբերը և չափում են հանրային ոլորտում կոռուպցիայի ընկալումը: Թրանսփարենսի հիթերնեշնը մանրամասն դիտարկել է յուրաքանչյուր տվյալի աղբյուրի մեթոդաբանությունը՝ ապահովելու օգտագործված աղբյուրների համապատասխանությունը Թրանսփարենսի հիթերնեշնիկոդմից պահանջվող որակի չափանիշներին: 2014թ. Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը հաշվարկելու համար օգտագործված աղբյուրների ամբողջական ցուցակը տե՛ս [....](#)

Ինչո՞ւմն է ԿԸՅ դասակարգման մեջ պետության/տարածքի զբաղեցրած տեղի և նրա ԿԸՅ արժեքի միջև տարբերությունը:

Պետության/տարածքի ԿԸՅ արժեքը ցույց է տալիս պետության հանրային ոլորտում կոռուպցիայի ընկալված մակարդակը 0-ից 100 սանդղակով, որտեղ 0-ն նշանակում է, որ պետությունն ընկալվում է որպես բացարձակապես կոռումպացված, իսկ 100-ը նշանակում է, որ պետությունն ընկալվում է որպես բացարձակապես մաքուր: Պետության զբաղեցրած տեղը ԿԸՅ դասակարգման աղյուսակում ցույց է տալիս նրա դիրքը դասակարգման մեջ ներառված այլ պետությունների նկատմամբ: Պետության զբաղեցրած տեղը ԿԸՅ դասակարգման աղյուսակում կարող է պարզապես փոփոխվել՝ պայմանավորված այդ աղյուսակում ներառված պետությունների քանակի փոփոխությամբ:

ԿԸՅ ամենացածր արժեք ունեցող պետությունը/տարածքը հանդիսանո՞ւմ է արդյոք աշխարհի ամենակոռումպացված պետությունը:

Ոչ: ԿԸՅ-ն հանրային հատվածի կոռուպցիայի՝ այսինքն վարչական և քաղաքական կոռուպցիայի ընկալման ցուցանիշ է: Այն չի հանդիսանում մի ողջ պետության կամ հասարակության կոռումպացվածության և այդ պետության արտաքին քաղաքականության կամ գործունեության կամ մասնավոր հատվածի գործունեության վերաբերյալ դատավճիռ: ԿԸՅ դասակարգման ստորին հորիզոնականներում գտնվող պետությունների քաղաքացիները հաճախ նույնքան մտահոգ են և նույնքան քննադատական կոռուպցիայի նկատմամբ, ինչպես վերին հորիզոնականներում գտնվող պետությունների/տարածքների հասարակությունները:

ԿԸՅ ամենացածր արժեք ունեցող պետությունը/տարածքը այն պետությունը/տարածքն է, որում հանրային ոլորտում կոռուպցիայի մակարդակն ընկալվում է ամենաբարձրը ԿԸՅ աղյուսակում ընդգրկված

պետությունների/տարածքների մեջ: ԿԸՀ-ն ոչ մի տեղեկություն չի տալիս այն պետությունների/տարածքների վերաբերյալ, որոնք ընդգրկված չեն այդ համաթվի աղյուսակում:

Կարելի՞ է, արդյոք, տվյալ երկրի 2014թ. ԿԸՀ արժեքը համեմատել նրա անցյալ տարվա արժեքի հետ:

Այո: 2012թ. ԿԸՀ հաշվարկելու մեթոդաբանության վերանայման հետևանքով փոխվեց նաև ԿԸՀ արժեքների սանդղակը, և այն այժմ 0-ից 100 է: Կիրառելով այս նոր սանդղակը՝ հնարավոր է դառնում համեմատել ԿԸՀ տվյալ տարվա արժեքները նրա նախորդ և հաջորդ տարիների արժեքների հետ: Սակայն, քանի որ ԿԸՀ հաշվարկման մեթոդաբանությունը փոխվեց անցյալ տարի, ԿԸՀ մինչև 2012թ. արժեքները չի կարելի համեմատել հաջորդ տարիների արժեքների հետ:

Ո՞ր երկրների ԿԸՀ արժեքներն են այս տարի աճել կամ նվազել:

Այս տարի նախորդ տարվա համեմատ ԿԸՀ արժեքների առավել զգալի աճ են արձանագրել Աֆղանստանը, Կոտ Դ'իվուարը, Եգիպտոսը, Յորդանանը, Մալին, Սենթ Վինսենթ և Գրենադիներ կղզիները և Սվազիլենդը: ԿԸՀ արժեքների առավել մեծ նահանջ արձանագրել են Անգոլան, Չինաստանը, Մալավին, Ռուանդան և Թուրքիան:

ԿԸՀ-ն արտացոլո՞ւմ է, արդյոք, տվյալ երկրում տիրող կոռուպցիայի ամբողջական պատկերը:

Ոչ: ԿԸՀ-ն սահմանափակված է որոշակի շրջանակով՝ կոռուպցիան ներկայացնելով հանրային հատվածում գործարարների և երկրի փորձագետների տեսանկյունից: Այս մոտեցումը լրացնելու և կոռուպցիայի տարբեր ասպեկտներ ներկայացնելու համար Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի Զարտուղարությունը և աշխարհի ավելի քան 90 երկրներում գտնվող նրա ազգային ներկայացուցչությունների ցանցը իրականացնում են կոռուպցիայի վերաբերյալ որակական և քանակական հետազոտություններ և ուսումնասիրություններ, որոնք տալիս են կոռուպցիայի չափի, տարածվածության և դինամիկայի համապարփակ պատկեր ողջ աշխարհում:

Բացի Կոռուպցիայի ընկալման համաթվից՝ ԹԻ-ի համաշխարհային հետազոտության փաթեթը ներառում է նաև.

*** Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետր (ԿՅԲ)**

Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետրը աշխարհի 107 պետությունների ավելի քան 114,000 տնային տնտեսությունների ներկայացուցչական հարցման միջոցով չափում է մարդկանց՝ կոռուպցիայի ընկալումն ու փորձը: Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետրի վերաբերյալ վերջին (2013թ.) տվյալները կարելի գտնել <http://gcb.transparency.org/gcb2013/> հասցեում:

*** Կաշառք վճարողների համաթիվ (ԿՎՀ)**

Կաշառք վճարողների համաթիվը չափում է կոռուպցիայի առաջարկը միջազգային բիզնես գործարքներում: Այն առաջատար արտահանող պետությունների դասակարգումն է՝ հիմնված իրենց ընկերությունների կողմից արտասահմանում պաշտոնյաներին կաշառելու երեւույթի ընկալման հավանականության վրա: Այն հիմնված է գործարար ոլորտի պաշտոնյաների հարցման վրա, և նրա

ուշադրության կենտրոնում է արտասահմանյան ընկերությունների գործունեությունը այդ պաշտոնյաների պետություններում: Կաշառք վերցնողների համաթվի վերաբերյալ վերջին տվյալները կարելի գտնել <http://bpi.transparency.org/bpi2011/> հասցեում:

*** Կոռուպցիայի համաշխարհային զեկույց (ԿՐԶ)**

Կոռուպցիայի համաշխարհային զեկույցը թեմատիկ զեկույց է, որն ուսումնասիրում է կոռուպցիան առանձին ոլորտում կամ հատվածում: Այն հիմնված է փորձագիտական ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների, ինչպես նաև առանձին դեպքերի ուսումնասիրությունների վրա: Կոռուպցիայի համաշխարհային վերջին զեկույցը կարելի է գտնել <http://www.transparency.org/research/gcr> հասցեում:

***Օրինավորության ազգային համակարգի (ՕԱՅ) գնահատում**

Օրինավորության ազգային համակարգի (ՕԱՅ) գնահատումը տվյալ պետության վերաբերյալ կատարվող ուսումնասիրությունների շարք է, որը տալիս է այդ պետության արդյունավետ կառավարում և օրինականությունն ապահովող առանցքային հաստատությունների (ի թիվս այլ հաստատությունների՝ օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանություններ և հակակոռուպցիոն մարմիններ) ուժեղ և թույլ կողմերը: Չեկույցների ողջ ցանկին ծանոթանալու և Օրինավորության ազգային համակարգի մոդելի մասին ավելի շատ տեղեկատվության համար տե՛ս <http://www.transparency.org/whatwedo/nis> հղումը:

***Թափանցիկությունը կորպորատիվ հաշվետվություններում (TRAC)**

Սույն ուսումնասիրությունը վերլուծում է, թե աշխարհի ամենամեծ ընկերությունները որքանով են թափանցիկ զեկուցում իրենց կողմից հակակոռուպցիոն միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ: Չեկույցները տեղեկությունների համար տե՛ս

http://www.transparency.org/whatwedo/publication/transparency_in_corporate_reporting_assessing_the_worlds_largest_companies_2014 հղումը: